

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἐπὶ τοῦ σχεδίου Νόμου «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ Κώδικος Ποινικῆς Δικονομίας «περὶ μίκτων ὀρκωτῶν δικαστηρίων καὶ συναφῶν δικονομικῶν διατάξεων».

Πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων

Τὸ ὑπὸ κρίσιν σχέδιον Νόμου ὑποβάλλεται κατ' ἐπιταγὴν τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος τῆς 9/9 Ἰουνίου 1975, τὸ ὅποιον, ἀφοῦ διὰ τοῦ ἄρθρου 97 παρ. 1 ἐθέσπισεν ὅτι τὰ κακουργήματα καὶ τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα δικάζονται ὑπὸ μίκτων ὀρκωτῶν δικαστηρίων, συγκροτούμενων ἐκ τακτικῶν δικαστῶν καὶ ἐνόρκων. (ὑπὸ τὴν ἐν παραγράφῳ 2 τοῦτου ἐπιφύλαξιν), ἐν συνεχείᾳ διὰ μὲν τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἀνέθεσεν εἰς τὸν νομοθέτην ὅπως οὕτως ὀρίσῃ τὰ περαιτέρω διὰ νόμου, διὰ δὲ τῶν μεταβατικῶν του διατάξεων (ἄρθρον 112 παρ. 1) προέβλεψεν ἵνα μέχρι ἐκδόσεως καὶ ἰσχύος τοῦ νέου νόμου ἰσχύσουν οἱ κατὰ τὴν ἐναρκίαν τῆς ἰσχύος τοῦ Συντάγματος ὑφιστάμενοι νόμοι.

Πρέπει νὰ ἐξεροῖ τὸ γεγονός ὅτι διὰ πρώτην φορὰν ἐθεσπίσθη ἐν Ἑλλάδι τὸ μίκτων ὀρκωτῶν σύστημα ὑπὸ Καταστατικῆς Λέξεως τῆς Λόρυς, ὡς καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἡ τοιαύτη καθιέρωσις τοῦ συστήματος, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν θὰ ἀποδειχθῆ ὡς ὀριστικὸν τέμα μίξ μικρῶς ἐξελιξέως ἢ ὡς κρίσιμος καμπὴ καὶ νὰ ἀφετηρία διὰ τὴν ἐν τῇ πράξει δοκιμασίαν τοῦ θεσμοῦ καὶ ἄλλην ἢ μὴ μεταρρυθμίσειν, ἀποτελεῖ ἐν πάσῃ περιπτώσει περιβλεπτον ὀρόσημον διὰ τὴν ἀπονομὴν τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης, δι' ἣ καὶ κατεβλήθη ἰδιαιτέρως προσοχὴ κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ὑπὸ κρίσιν Σχεδίου, ὥστε τοῦτο νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ψήφισιν ἀρτίου κατὰ τὸ δυνατόν νόμου, διασφαλίζοντος τὴν εὐδοκίμησιν καὶ ἐπιτυχίαν τοῦ συστήματος.

Ἀπὸ νομοτεχνικῆς ἀπόψεως τὸ Σχέδιον διὰ τοῦ πρώτου ἄρθρου του εἰσάγει καινοτομίαν, δι' ἧς αἱ περὶ μίκτων ὀρκωτῶν δικαστηρίων διατάξεις ἐνσωματοῦνται εἰς τὸν Κώδικα Ποιν. Δικονομίας, ἀντικαθιστωμένων τῶν περὶ Κακουργιοδικεῖων διατάξεων τῶν ἄρθρων 377 ἕως 408 τοῦ ἐν λόγῳ Κώδικος, αἵτινες, νομοθετηθεῖσαι ὑπὸ τὴν ἰσχύϊν τοῦ ἀμειγροῦ ὀρκωτοῦ συστήματος, κατέστησαν ἤδη ἐν πολλοῖς ἀνεφάρμοστοι καὶ ἄχρηστοι. Ἡ καινοτομία αὕτη καὶ ἡ συστηματικὴ ἐπὶ τῶν σχετικῶν θεμάτων κατάταξις τῆς ὕλης καθιστοῦν νομοτεχνικῶς ἰκανοποιητικὸν τὸ ὑπὸ κρίσιν Σχέδιον.

Τὸ Σχέδιον, καίτοι δὲν ὑφίσταται ἐν τούτῳ δέσμευσις ἐκ τοῦ Συντάγματος, καθιεροῖ τὴν ἀρχὴν τῆς πλειοψηφίας τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων ἐναντι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τακτικῶν δικαστῶν. Ἡ αὕτη ἀρχὴ ἀκολουθεῖται καὶ ὑπὸ τῶν κρατῶν τῆς Ἠπειρωτικῆς Εὐρώπης, παρ' οὓς ἰσχύει τὸ μίκτων ὀρκωτῶν σύστημα. Ἀλλ' ἐν προσαρμογῇ πρὸς τὰς ἐλληνικὰς συνθήκας ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Σχεδίου ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐνόρκων εἰς τέσσαρας καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν τακτικῶν δικαστῶν εἰς τρεῖς. Τὸ μέτρον τοῦτο, ἐνῶν ἐξασφαλίζει τὴν οὐσιαστικὴν συμβολὴν τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου εἰς τὴν ἀπονομὴν τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης ὑπὸ τῶν μίκτων ὀρκωτῶν δικαστηρίων, καθιεροῖ καὶ τὴν καλλιτέραν κατὰ τὸ δυνατόν σύνθεσιν τῶν δικαστηρίων τούτων.

Ἐπίσης τὸ Σχέδιον διευρύνει τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ μίκτου ὀρκωτοῦ δικαστηρίου ἐναντι τῆς περιορισμένης τοιαύτης τῶν παρ' αὐτῷ τακτικῶν δικαστῶν, ὥστε ἐπὶ τῶν κρίσιμων θεμάτων τῆς εἰσαγγελίης κατηγορίας ἢ ἀρμοδιότητος νὰ ἀνῆκῃ εἰς τὸ ἐνιαῖον δικαστήριον, ἦτοι καὶ εἰς τοὺς ἐνόρκους.

Ἐτέρα σπουδαία καινοτομία τοῦ Σχεδίου, ἀποτελοῦσα τὴν ὑλοποίησιν τῆς ἀπὸ μικροῦ ἐκφρασθείσης εὐχῆς τῶν εἰδημόνων εἶναι ἡ καθιέρωσις τοῦ θεσμοῦ τῆς ἐφέσεως τόσον διὰ τὰ μίκτα ὀρκωτὰ ὅσον καὶ τὰ πενταμελῆ ἐφετεῖα.

Περαιτέρω προβλέπεται ὅτι τὰς ἐφέσεις κατ' ἀποφάσεων τῶν πενταμελῶν ἐφετείων θὰ δικάζουσι ἐπταμελῆ ἐφετεῖα ἐδρεύοντα εἰς τὰς τέσσαρας μεγάλας πόλεις (Ἀθήναι, Πειραιεύς, Θεσσαλονίκη, Πάτρας).

Ἡ πλειοψηφία τῶν ἐνόρκων, ἢ διευρυνσις τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῶν, ὡς καὶ ἡ καθιέρωσις τοῦ δικαιοματός τῆς ἐφε-

σεως, ἀποτελοῦν σοβαρὰς ἐγγυήσεις τόσον διὰ τὴν ὀρθὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, ὅσον καὶ διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ κατηγγυρομένου καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐξάντλησιν ὅλων τῶν ἐνδίκων μέσων.

Αὗται εἶναι αἱ νέαι καὶ θεμελιώδεις ἀρχαὶ τοῦ Σχεδίου.

Κατὰ τὰ λοιπὰ τὸ Σχέδιον ἀκολουθεῖ τὰς ἤδη ἐν ἰσχύϊ διατάξεις ἀλλὰ μετὰ τινων τροποποιήσεων καὶ συμπληρώσεων αὐτῶν.

Οὕτως αἱ περὶ συνόδων καὶ δωδεκαήμερων περιόδων ἐκάστης συνόδου διατάξεις τοῦ Σχεδίου ἀποτελοῦν ἐν πολλοῖς ἐπαναλήψεις τῶν ἐν ἰσχύϊ διατάξεων.

Ἐπίσης, ὡς πρὸς τοὺς τακτικούς δικαστὰς, τὸν εἰσαγγελέα καὶ τὸν γραμματέα (τοὺς μετέχοντας εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ μίκτου ὀρκωτοῦ δικαστηρίου καὶ τοῦ μίκτου ὀρκωτοῦ ἐφετείου) τὸ Σχέδιον ἀκολουθεῖ τὰς ἐν ἰσχύϊ διατάξεις μετὰ τινων ἀπαιτήσεων προσσηρμοσμένων πρὸς τὰς ὡς ἔνω καινοτομίας.

Τὰ προσόντα, τὰ κολύματα, αἱ ἀνικανότητες, τὰ ἀσυμβίβαστα τῶν ἐνόρκων, τὸ δικαίωμα ἐξαιρέσεως τούτων, ἢ ὀρκωμοσία αὐτῶν, ὁ τρόπος ἐκτελέσεως τῶν καθηκόντων τῶν καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ἰσοτιμία τούτων πρὸς τοὺς τακτικούς δικαστὰς ὀρίζονται ὑπὸ τοῦ Σχεδίου. Εἰδικώτερον, ὅσον ἀφορᾷ τὰ προσόντα τῶν ἐνόρκων, πρὸς τὸν σκοπὸν ἐξασφαλίσεως ὅλων τῶν ἐγγυήσεων διὰ τὴν ἀρτίαν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης, καθωρίσθησαν πλὴν τῶν ἄλλων ἠῤῥημέναι γραμμικαὶ γνώσεις διὰ τὸ ἐφετεῖον, ὥστε οἱ ἐνορκοὶ νὰ διαθέτουν ὡς ἐκ τῆς μορφώσεως τῶν τὴν ἀναγκαίαν ὀριμότητα. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον οἱ ἐνορκοὶ τοῦ μίκτου ὀρκωτοῦ ἐφετείου δέον νὰ ἔχουν καὶ μεγαλύτεραν ἡλικίαν.

Ἄλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τοὺς ἐτησίους γενικούς καταλόγους τῶν μίκτων ὀρκωτῶν δικαστηρίων καὶ τῶν μίκτων ὀρκωτῶν ἐφετείων περιλαμβανομένων ἐνόρκων, ὡς καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκλεγομένων καὶ κληρουμένων διὰ τὴν σύνδοον ἐνόρκων, ὀρίζονται ἀναλόγως τῶν πόλεων, εἰς ἃς ἐδρεύουν τὰ μίκτα ὀρκωτὰ δικαστήρια, καὶ τὰ μίκτα ὀρκωτὰ ἐφετεῖα, ἦτοι, κατώτεροι ἀριθμοὶ διὰ τὰς μικρὰς πόλεις, ἀνώτεροι διὰ τὴν Θεσσαλονίκην, τὸν Πειραιᾶ καὶ τὰς Πάτρας, ἔτι δὲ ἀνώτεροι διὰ τὰς Ἀθήνας, πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ ἐνδεχομένου ἐλλείπουσ προσελεύσεως καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς δυνατότητος διενεργείας κληρώσεως ἐνόρκων κατὰ τὰς δικασίμους, ἦτοι, κλήρωσις ἐν Ἀθήναις κατέστη ἐνίστη ἀδύνατος, ματαιωθείσης τῆς ἐκδικάσεως ὑποθέσεων ὑπερπεριστατικῶν καὶ ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς τὴν τοιαύτην ρύθμισιν, ὥστε νὰ ἀποτραπῆ πορρομία ἀνωμαλία τόσον εἰς Ἀθήνας, ὅσον καὶ εἰς ἄλλας μεγάλας πόλεις.

Ὁ ἀριθμὸς ὅμως τῶν κατὰ τὰς δικασίμους κληρουμένων ἐνόρκων πρὸς συγκρότησιν τοῦ δικαστηρίου δι' ἐκδικασιν ὑποθέσεων εἶναι, ὡς εἶκός, εἰς ἀπάσας τὰς πόλεις ὁ αὐτός.

Ὡς πρὸς τὰς ἐπὶ τῶν λοιπῶν θεμάτων περὶ ἐνόρκων, (ἐνστάσεις διαγραφῆς ἐξ ἐτησίου γενικοῦ καταλόγου, αἰτήσεις ἐγγραφῆς εἰς τὸῦτον, ἐκδικασίαι αὐτῶν, κλητεύσεις, ἀντικαταστάσεις, ἀμφισβητήσεις ταυτότητος, ἄδειαι ἀπουσίας, συνέπειαι ἀπουσίας κ.λπ.), ἀκολουθοῦνται ὑπὸ τοῦ σχεδίου αἱ ἐν ἰσχύϊ διατάξεις. Πλὴν, ὡς στερούμεναι πρακτικῆς ἀξίας, οὐ μὴν καὶ ὡς πρόσφοροι δι' ἀνωμαλίαν, δὲν ἐπανελήθησαν αἱ διατάξεις περὶ διακρίσεως τακτικῶν καὶ ἀναπληρωματικῶν ἐνόρκων, κληρουμένων διὰ τὴν σύνδοον, οὕτω δὲ ἐπὶ τῶν δι' ἐκάστην σύνδοον κληρουμένων ἐνόρκων οὐδεμία θὰ ὑφίσταται ἐν τούτῳ διακρίσις. Ἀλλ' ὅλας ἄσχετον εἶναι τὸ θέμα τῆς διακρίσεως τακτικῶν καὶ ἀναπληρωματικῶν ἐνόρκων εἰς τὰς δίκας ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων μεγάλης διακρίσεως. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην προβλέπει καὶ τὸ Σχέδιον πλὴν τῆς κληρώσεως τῶν πρώτων τεσσάρων ἐνόρκων (τακτικῶν) καὶ τὴν κλήρωσιν δύο εἰσέτι τοιούτων (ἀναπληρωματικῶν) διὰ τὴν ἀναπλήρωσιν τῶν τυχόν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δίκης κωλυθησομένων (ἐκ τῶν τακτικῶν).

Νέαι διατάξεις, περιληφθεῖσα εἰς τὸ Σχέδιον, εἶναι ἡ περὶ δυνατότητος διενεργείας μᾶς μόνον κληρώσεως εἰς τὴν αὐτὴν

δικάσιμον, δόσεις προσδιωρίσθησαν εἰς ταύτην μὲν ὑποθέσεις, εἰς ἑκάστην δὲ τῶν ὁποίων εἶναι κατηγορούμενος τὸ αὐτὸ ἢ τὰ αὐτὰ ἀποκλειστικῶς πρόσωπα.

Διὰ τῶν λοιπῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου πρώτου τοῦ Σχεδίου ρυθμίζονται καὶ ἕτερα θέματα, διὰ τῶν ἄρθρων δὲ δευτέρου, τρίτου, τετάρτου, πέμπτου, ἕκτου, ἑβδόμου, ὄγδου, ἐνάτου καὶ δεκάτου αὐτοῦ τροποιοῦντα ἀντικαθίστανται ἢ κατηγοροῦνται ἄλλαι διατάξεις τοῦ Κώδικος Ποιν. Δικονομίας, ἕπερ μέτρον ἐκρίθη ἀναγκαῖον ἐν ὄψει

τοῦ ὧλου περιεχομένου τοῦ πρώτου ἄρθρου καὶ τῆς χρηρηγείσεως τοῦ δικαϊάματος τῆς ἐφέσεως κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν μικτῶν ἐρκωτῶν δικαστηρίων καὶ τῶν πενταμελῶν ἐφετείων.

Τέλος τὸ ἄρθρον ἐνδέκατον αὐτοῦ περιέχει τὰς μεταβατικὰς διατάξεις.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 24 Ὀκτωβρίου 1978

Ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἰπουργὸς
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ